Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2025–2026

28 741 Jeugdcriminaliteit

Nr. 137 **BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 juli 2026

Met deze brief informeer ik uw Kamer over een aantal ontwikkelingen met betrekking tot justitiële jeugd. Dit zijn jeugdigen die in aanraking komen met justitie vanwege de verdenking van een strafbaar feit. De volgende onderwerpen komen in deze brief aan de orde:
Verhogen strafmaat voor jeugdigen en adolescenten
Toepassing van adolescentenstrafrecht bij 16- en 17-jarigen
Bodyscanners

Verhogen strafmaat voor jeugdigen en adolescenten

In zowel mijn voortgangsbrief Justitiële jeugd van 17 april 2026, als in het commissiedebat Justitiële jeugd van 23 april 2026 heb ik toegezegd voor deze zomer een standpunt in te nemen over het aanpassen van de wettelijke strafmaxima – in het bijzonder de maximale jeugddetentieduur – in het jeugdstrafrecht.[1]
De vraag rondom het al dan niet verhogen van de maximale detentieduur komt voort uit zorgen die er zijn over de adequaatheid van straffen die kunnen worden opgelegd aan jeugdigen en jongvolwassenen die betrokken zijn bij soms zeer ernstige misdrijven. Ik heb begrip voor die zorgen en erken de noodzaak tot een goed onderbouwde strafmaat waarmee op passende wijze invulling kan worden gegeven aan de doelen van het jeugdstrafrecht.
In de verzamelbrief Justitiële jeugd van 16 januari 2026 is in dat kader een impactanalyse aangekondigd, die inmiddels is afgerond.[2] In deze impactanalyse zijn diverse scenario's uitgewerkt, waarbij niet alleen aandacht wordt besteed aan de benodigde middelen die met een strafverzwaring gemoeid zijn en de wetstechnische consequenties (zie verder de paragraaf over de uitvoeringsconsequenties hierna), maar ook

[1] Kamerstukken II, 2025–2026, 28 741, nr. 136.
[2] Kamerstukken II, 2025–2026, 28 741, nr. 133.

kst-28741-137
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2026

aan de verhouding van een beoogde verhoging tot (internationale) regelgeving, de kinderrechten en de strafdoelen uit het jeugdstrafrecht. Mede gelet op de bevindingen uit deze impactanalyse informeer ik u dat ik de maximale straffen voor jeugdigen en jongvolwassenen niet zal verhogen. Aan deze beslissing liggen verschillende overwegingen ten grondslag, die ik in deze brief toelicht. Daarbij ga ik afzonderlijk in op jeugdigen en jongvolwassenen.

Strafmaat jeugdige verdachten (12 tot en met 17 jaar)

Een eerste belangrijke overweging om de huidige strafmaxima niet te verhogen is dat uit onderzoek is gebleken dat officieren van justitie en kinderrechters (hierna: magistraten) in meerderheid van mening zijn dat de huidige strafmaxima voor minderjarigen toereikend zijn.[3] De magistraten die hebben aangeven geen behoefte te hebben aan verhoging van de maximale jeugddetentieduur, voeren onder meer aan dat een dergelijke verhoging niet zou stroken met het pedagogische karakter van het jeugdstrafrecht. Dit pedagogische uitgangspunt houdt in dat het jeugdstrafrecht zich in eerste instantie richt op positieve gedragsverandering, heropvoeding en het voorkomen van recidive en in mindere mate op vergelding en genoegdoening voor het slachtoffer. Als meer nadruk wordt gelegd op het punitieve element van deze strafdoelen, kan dat de verhouding met de andere strafdoelen in gevaar brengen.
Tevens is door het WODC onderzoek gedaan naar de wijze waarop ons omringende landen omgaan met de bestraffing van minderjarigen die verdacht worden van het plegen van zware misdrijven.[4] Hoewel de andere onderzochte landen gemiddeld een langere maximale strafduur kennen, heeft Nederland een systeem van straffen en maatregelen dat per saldo leidt tot een vergelijkbare duur van de uiteindelijke vrijheidsbeneming.[5] Zo kan hier in aanvulling op de straf een PIJ-maatregel worden opgelegd die kan oplopen tot 7 jaar.[6] Daarnaast kan, via toepassing van het adolescentenstrafrecht, bij 16- en 17-jarigen het volwassenstrafrecht worden toegepast.
In aanvulling op bovengenoemde onderzoeksbevindingen wijs ik erop dat de roep om verhoging van de maximale straffen voortkomt uit excessen. Er is slechts een klein aandeel van de jeugdige daders dat zeer ernstige strafbare feiten pleegt. Het verhogen van strafmaxima heeft echter een opstuwend effect op de strafoplegging als geheel. Als de maximale straffen worden verhoogd, zullen naar verwachting niet alleen de straffen voor zware misdrijven, maar ook de straffen voor lichtere feiten hoger worden. De reden hiervoor is dat op strafbare feiten gestelde strafmaxima en het daarop afgestemde straftoemetingsbeleid[7] zich logisch en proportioneel tot elkaar verhouden. De op strafbare feiten gestelde strafmaxima staan in feite op een lijn, van minst ernstig tot meest ernstig. Dit maakt, dat als de wettelijke strafmaxima worden verhoogd, er vaker jeugddetentie zal worden opgelegd en de duur daarvan zal toenemen. Dit zal naar verwachting niet bijdragen aan de vermindering van recidive, mede door detentieschade die optreedt door onder andere het wegvallen van de dagelijkse structuur, school en vrienden.[8]

---

[3] WODC: «Strafmaat en strafdoelen in ernstige jeugd en-adolescentenstrafzaken», 2022, pag. 10. NB. Doelgroep van dit onderzoek betrof jongeren van 16 t/m 22 jaar.
[4] WODC: «De strafmaat voor jeugdige daders van ernstige gewelds- en zedenmisdrijven in internationaal perspectief», 2.20 pag. 181; 227.
[5] Landen uit het onderzoek zijn: België, Duitsland, Groot Brittannië, Ierland en Zweden
[6] De PIJ-maatregel is de jeugd-variant van de TBS-maatregel. Na afloop van de PIJ-maatregel bestaat de mogelijkheid tot omzetting in een reguliere TBS-maatregel.
[7] Straftoemetingsbeleid: is de manier waarop OM en de rechtelijke macht bepalen welke straf of maatregel wordt opgelegd bij een strafbaar feit.
[8] Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (2021), Advies: Korte detenties nader bekeken.

Verhoging van de strafmaat binnen het jeugdstrafrecht heeft daardoor een ongewenst neveneffect voor het merendeel van de jeugdigen binnen het strafrechtsysteem, wat zich slecht verhoudt tot de pedagogische uitgangspunten van het jeugdstrafrecht.

Strafmaat jongvolwassen verdachten (18 tot en met 22 jaar; onder het adolescentenstrafrecht)

In de verzamelbrief Justitiële jeugd van 16 januari 2026 heeft mijn ambtsvoorganger aangekondigd uw Kamer tevens te informeren over de uitkomsten van het vraagstuk rond strafmaatverhoging voor 18- tot en met 22-jarigen bij wie het adolescentenstrafrecht (ASR) wordt toegepast. De norm bij strafzaken van jongvolwassen verdachten is «toepassing van het volwassenstrafrecht, tenzij». Een rechter kan echter bij de strafoplegging, gelet op de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden van het feit, uitgaan van het jeugdstrafrecht conform artikel 77c van het Wetboek van Strafrecht, het toepassen van het ASR. Uit cijfers van de rechtspraak bleek dat in 2025 het ASR in ruim 6 procent van de strafzaken van jongvolwassen verdachten werd toegepast.
Enkele jaren geleden heeft de toenmalig Minister voor Rechtsbescherming in reactie op het WODC-onderzoek «Strafmaat en strafdoelen in ernstige jeugd- en adolescentenstrafzaken» aangegeven nog onvoldoende zicht te hebben op de uitwerking die toepassing van het ASR op deze doelgroep heeft. Daarom werd een besluit over eventuele strafmaatverhoging uitgesteld.[9] Uit eerdere evaluatie van het ASR was al wel bekend dat er geen verschil was in recidivecijfers na toepassing van jeugddetentie dan wel volwassendetentie.[10] Aan de hand van twee onderzoeken zijn de uitwerkingen van het ASR nader in beeld gebracht, namelijk een onderzoek naar de toepassing van het ASR[11] en een doelgroeponderzoek naar de kenmerken van jongeren en jongvolwassenen die in de Justitiële Jeugdinrichtingen (JJI's) verblijven.[12] Uit het eerste onderzoek bleek dat het ASR in praktijk voornamelijk werd toegepast bij verdachten waarbij sprake was van een achterlopende hersenontwikkeling.[13] Uit het laatstgenoemde onderzoek bleek dat het aanbod in de JJI's divers is en aansluit bij veel van de kenmerken van de populatie, maar dat er weinig behandelaanbod specifiek gericht is op de grote groep jongvolwassenen.
Van de bevraagde magistraten uit het eerdergenoemde onderzoek bleek 61% voorstander te zijn van verhoging van de strafmaat voor jongvolwassenen die onder het ASR bestraft worden. Van dit percentage was 39% voorstander van verhoging voor de gehele onderzoeksdoelgroep (16 t/m 22 jarigen). 22% was alleen voorstander van verhoging voor jongvolwassenen die onder het ASR bestraft worden. De belangrijkste reden die werd aangevoerd voor verhoging van de strafmaat was dat zo in meer gevallen proportioneel zou kunnen worden gestraft op basis van het ASR.[14]
Op basis van deze onderzoeksbevindingen trek ik de volgende conclusie: de strafmaat voor jongvolwassenen onder het ASR is van toepassing op jongeren van 18 t/m 22 jaar met een achterlopende ontwikkeling. Daarom

---

[9] Kamerstukken II, 2022–2023, 28 741, nr. 94.
[10] WODC onderzoek: Evaluatie adolescentenstrafrecht, 2021, p. 11
[11] Kamerstukken II, 2020–2021, 28 741, nr. 81.
[12] Kamerstukken II 2025–2026, 24 587, nr. 1093.
[13] Vanuit de wetenschap en de praktijk is aangegeven dat de term «onvoltooide ontwikkeling», die wordt gehanteerd in de memorie van toelichting bij de wet ASR, de lading niet goed dekt: er is immers altijd sprake van een voortdurende of doorlopende ontwikkeling. Het advies vanuit de wetenschap en de praktijk was dan ook om uit te gaan van een achterlopende ontwikkeling, achterstand in ontwikkeling of vertraagde ontwikkeling (Spanjaard, Buysse & Noom, 2022).
[14] WODC: «Strafmaat en strafdoelen in ernstige jeugd en -adolescentenstrafzaken», 2022, pag. 10.

vind ik het gerechtvaardigd dat voor hen de strafmaxima gelden die ook gelden voor 16- en 17-jarigen en acht ik (ook) het verhogen van de strafmaat voor de aparte categorie van jongvolwassenen wenselijk noch nodig. Ik wijs erop dat de meeste magistraten die voorstander bleken van een verhoging van de strafmaat dit in samenhang met verhoging van de strafmaat voor 16- en 17-jarigen bepleitten, waarbij de strafmaat voor 16- en 17-jarigen enerzijds en jongvolwassenen anderzijds, net als nu gelijk zou kunnen blijven.
Een belangrijke aangevoerde reden voor verhoging van de strafmaat voor 18- tot 22-jarigen is dat het ASR dan vaker zou kunnen leiden tot een proportionele afdoening, ook bij ernstigere delicten. In dergelijke gevallen kan echter al gekozen worden voor het volwassenstrafrecht. Overigens merk ik op dat er ook praktische bezwaren bestaan tegen de uitbreiding van toepassing van het ASR bij jongvolwassenen. Zo is er al jaren onvoldoende capaciteit en personeel beschikbaar in de JJI's, wat ook invloed heeft op het kunnen aanbieden van passende behandeling voor deze doelgroep.

Uitvoeringsconsequenties

Naast de bovengenoemde bezwaren tegen verhoging van de strafmaxima in het jeugdstrafrecht, heeft doorrekening van de impact laten zien dat de kosten hiervoor aanzienlijk zijn. Hierbij zijn de uitvoeringsconsequenties van diverse scenario's berekend voor de JJI's, omdat daar vooral impact wordt verwacht. De structurele bijkomende kosten in deze scenario's variëren van 11 tot 136 miljoen euro per jaar.[15] De doorgerekende scenario's variëren van beperkte strafverhoging voor een afgebakende leeftijdsgroep en type misdrijf tot scenario's met strafverhoging over de hele linie binnen het jeugdstrafrecht. Naast het feit dat in het bijzonder de scenario's met een beperkte strafmaatverhoging vaak ook een wijziging van de huidige leeftijdsindeling in de wetssystematiek zouden vergen, is er momenteel geen financiële dekking voor het verhogen van de maximale straffen. In aanvulling daarop speelt ook het probleem dat het vinden van extra personeel lastig zal zijn, gezien het feit dat er momenteel al krapte is in het personeelsbestand van de JJI's.

Conclusie

Zoals eerder aangegeven deel ik de zorgen over de kleine groep jeugdigen die zware delicten pleegt of al op zeer jonge leeftijd met criminaliteit in aanraking komt. Daarbij moet de inzet er vooral op gericht zijn op het voorkomen dat er groepen of buurten ontstaan waar eigen regels gelden en waar de invloed van het openbaar gezag verdwijnt. Het verhogen van de strafmaxima zie ik niet als oplossing voor dit probleem. Wel is naast preventie ook repressie nodig. Dan denk ik aan passende straffen en maatregelen, aan gerichte opsporing en aan handhavend optreden van de burgemeester in geval van (dreigende) onveilige situaties in de openbare ruimte.
Daarnaast dienen we, indien er sprake is van een strafbare feiten, de focus niet primair te leggen op vergelding, maar veeleer op het behandelen van de jeugdige teneinde recidive te voorkomen en re-integratie te bevorderen. Dit is ook in lijn met het Internationale Verdrag voor de Rechten van het Kind, waarin gesteld wordt dat strafdoelen bij jeugd primair gericht moeten zijn op re-integratie en constructieve participatie in de samenleving. Uiteindelijk zullen we als samenleving in mensen die op zo'n jonge leeftijd al dergelijk gedrag vertonen, heel veel werk moeten stoppen om dat te veranderen; een hogere strafmaat helpt daarbij niet.

---

[15] Dit betekent structureel minimaal 28 tot 340 extra cellen per jaar

Toepassing van adolescentenstrafrecht bij 16- en 17-jarigen

De Vaste Kamercommissie voor Justitie en Veiligheid heeft mij op 15 april 2026 gevraagd schriftelijk in te gaan op de vraag wat nodig is om jongeren bij zware misdrijven als volwassenen te berechten.
Onder de huidige wetgeving is het al mogelijk om 16- en 17-jarigen bij zware misdrijven als volwassenen te berechten. Sinds 2014 kent het Wetboek van Strafrecht het adolescentenstrafrecht, wat flexibele toepassing van het jeugdstrafrecht en het volwassenstrafrecht mogelijk maakt bij adolescenten (16- tot 23-jarigen). Op basis van artikel 77b van het Wetboek van Strafrecht kan de rechter een jongvolwassene in de leeftijd van 16 en 17 jaar volgens het volwassenstrafrecht berechten, als de rechter daartoe aanleiding ziet in de ernst van het begane feit, de persoonlijkheid van de dader, of de omstandigheden waaronder het feit is begaan.

Bodyscanners

In het debat justitiële jeugd van 24 april 2026 en het daarop volgende tweeminutendebat op 27 mei 2026 heb ik toegezegd uw Kamer te informeren over het mogelijke gebruik van de bodyscanner in de JJI en de Kleinschalige Voorzieningen Justitiële Jeugd (KVJJ) als alternatief voor visitatie. Een bodyscanapparaat is een beveiligingstechnologie die wordt gebruikt om justitiabelen te controleren op contrabande, zoals drugs, wapens en andere verboden voorwerpen, binnen de inrichting. Het vormt een alternatief voor visiteren. Op dit moment wordt er in zowel de JJI's als in de KVJJ's nog geen gebruik gemaakt van de bodyscanner.
Momenteel ben ik bezig met een wettelijke grondslag om de bodyscanner in de genoemde settingen in te kunnen zetten bij de justitiabele. Daarbij kijk ik naar wat humaan is en tegelijkertijd de veiligheid van de instellingen waarborgt. Ik erken hierin dat visitatie een invasieve methode is om onderzoek te doen aan het lichaam. De methode wordt gebruikt om contrabanden tegen te gaan en de instelling daarmee veilig te houden. Ik kijk daarbij ook naar de mogelijkheden om de bodyscanner toe te passen in het gevangeniswezen en in de forensische zorg.
Een belangrijk aandachtspunt voor het toepassen van de bodyscanner bij de jeugdige groep is de straling die het apparaat kan afgeven aan het lichaam. Daarbij moet worden gekeken naar de Kernenergiewet, die leidt tot zorgvuldigheidseisen, waaronder dosislimieten voor jeugdigen en eisen aan de ruimte waar de bodyscanner wordt geplaatst.
Daarnaast zijn er ook vraagstukken voor de uitvoering van het inzetten van de bodyscanner. Zo moet er worden uitgezocht hoe er moet worden omgegaan met de scanresultaten en welke beroepsgroepen dit mogen uitlezen, en of er middelen beschikbaar zijn om de meerkosten van de bodyscanner te dekken.
Met het Kamerlid Hamstra (CDA) ben ik van oordeel dat de bodyscanner een meerwaarde heeft ten opzichte van visitatie. Daarom zal ik verder onderzoeken of en zo ja, hoe ik het gebruik van de bodyscanner op een zo'n veilig mogelijke manier kan implementeren. Ik streef ernaar uw kamer voor het einde van het jaar over de eerste resultaten te informeren.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
K.T. van Bruggen